

การทำเครื่องปั้นดินเผา

1. ประวัติความเป็นมา

ที่ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีการประกอบอาชีพที่แสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้านอยู่อาชีพหนึ่ง อาชีพนั้นก็คือ อาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผา ตามประวัติกล่าวว่าเมื่อประมาณ 150 ปีมาแล้ว ได้มีชาวมอญจากอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประมาณ 30 คน ได้นำเครื่องปั้นดินเผาใส่เรือแจวเพื่อขายตามลำน้ำเจ้าพระยาขึ้นมาเรื่อย ๆ จนถึงปากน้ำโพ ต่อจากนั้นได้แจวเรือเข้าสู่ลำน้ำปิง จนมาถึงตำบลบ้านแก่ง ได้มาพบบึงขนาดใหญ่ซึ่งมีดินเหนียวอยู่มาก ชาวมอญกลุ่มนี้จึงคิดจะตั้งหลักแหล่งทำเครื่องปั้นดินเผาที่นี่เสียเลยจะได้ไม่ต้องนำสินค้าบรรทุกใส่เรือมาอย่างแต่ก่อน จากนั้นจึงตัดสินใจตั้งหลักแหล่งเพื่อประกอบอาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผาจนถึงทุกวันนี้ เครื่องปั้นดินเผาที่นิยมทำ ได้แก่ โอ่ง อ่าง กระจ่าง ปลุกตั้น ไม้ เป็นต้น

ประชากรตำบลบ้านแก่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนา การทำไร่ อ้อย การปลูกพืชผักต่าง ๆ และการค้าขาย แต่ในหมู่บ้านมอญจะประกอบอาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผาอย่างเดียว เพราะเชื่อว่าเป็นงานที่ทำสบาย ทำอยู่ในร่ม ซึ่งวันหนึ่ง ๆ จะทำเครื่องปั้นดินเผา ได้ 50 – 80 ใบ และมีรายได้ดีกว่าการทำอาชีพอย่างอื่น

การทำเครื่องปั้นดินเผา ที่บ้านมอญ ตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองนครสวรรค์

2. วัสดุที่ใช้ในการทำ

การทำเครื่องปั้นดินเผาใช้วัสดุที่สำคัญ คือ ดินเหนียว โดยนำมาจากบึงบ้านแก่งซึ่งอยู่ไม่ไกลจากหมู่บ้าน แต่เดิมต้องนำเกวียน ไปบรรทุกมา แต่ปัจจุบันมีรถนำดินมาส่งถึงบ้าน ทราขายได้จากท่าทราขายของจังหวัดนครสวรรค์ ดูนั่นจากลำน้ำปิงใกล้หมู่บ้าน ฟินนิยมใช้ไม้ไผ่เป็นเชื้อเพลิงเพราะหาได้ง่าย

3. ขั้นตอนการทำ

1. การเตรียมดิน เมื่อขุดดินมาแล้วจะต้องทำการหมักดินก่อนประมาณ 6 – 7 วัน การหมักดินทำโดยการพรมน้ำตลอดเวลาเพื่อไม่ให้ดินแห้ง เพื่อพรมน้ำแล้วใช้ผ้าคลุมเพื่อไม่ให้ความชื้นระเหย
2. การนวดดิน พอหมักดินได้ที่แล้วจะนำดินมานวดโดยนำดินเหนียว 3 ส่วน ต่อทราขาย 1 ส่วน เข้าเครื่องนวดดิน การนวดดินจะนวด 2 ครั้ง เพื่อให้ส่วนผสมเข้ากันได้
3. การขึ้นรูป ก่อนจะขึ้นรูป นำทราขายมาโรยลงบนแป้นให้เป็นวงกลมเพื่อไม่ให้ดินติดกับแป้นไม้ จากนั้นนำดินมาวางบนแป้นไม้ แล้วยกแป้นไม้ขึ้นมาวางบนแป้นหมุน การขึ้นรูปจะทำการหมุนแป้นไม้ให้เกิดแรงเหวี่ยง แล้วใช้มือรีดดินเพื่อขึ้นรูปเป็นภาชนะตามต้องการ ต่อจากนี้ จะตกแต่งลวดลายและตกแต่งขอบภาชนะ เมื่อขึ้นรูปเรียบร้อยแล้วจะทิ้งไว้ในร่มประมาณ 3 วัน เพื่อให้ดินแห้งพอหมาด ๆ เสียก่อน ต่อจากนั้นจึงนำภาชนะเข้าสู่เตาเผา
4. การเผา ภาชนะที่ปั้นเสร็จและแห้งแล้ว จะนำมาใส่เตาเพื่อเผาให้ดินสุก เตาเผาจะก่อเป็นรูปทรงกลม ข้างบนมีลักษณะโค้งเหมือนโดม มีช่องสำหรับใส่ไฟ การเรียงภาชนะในเตาเผาต้องเรียงสลับแบบฟันปลา เพื่อให้ภาชนะโดนไฟอย่างทั่วถึงและเป็นการประหยัดเนื้อที่ การเผาวันแรกต้องเริ่มจากการใส่เชื้อเพลิงทีละน้อย ๆ เพื่อให้ภาชนะค่อย ๆ ปรับตัว ถ้าใส่ไฟแรงเกินไป ภาชนะปรับตัวไม่ทันอาจแตกได้ ใช้เวลาเผา 3 วันจึงนำภาชนะออกจากเตาเผา

